

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2013:08
ARKEOLOGISK ANTIKVARISK KONTROLL

Biskopsgatan – Badhusgatan, Västerås

Biskopsgatan – Badhusgatan, Västerås 232:1,
Västerås stad och kommun, Västmanland

Dnr: 431-4884-10 (431-3767-12)

Helmut Bergold

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2013:08
ARKEOLOGISK ANTIKVARISK KONTROLL

Biskopsgatan – Badhusgatan, Västerås

Biskopsgatan – Badhusgatan, Västerås 232:1,
Västerås stad och kommun, Västmanland

Dnr: 431-4884-10 (431-3767-12)

Helmut Bergold

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Drottninggatan 11, 702 10 Örebro
Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

© 2013 Arkeologgruppen

Arkeologgruppen rapport 2013:08
Författare Helmut Bergold
Grafisk form Högtorps Diverse

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr 2012/0903.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	5
Bakgrund och kulturmiljö.....	5
Syfte och frågeställningar.....	5
Metod och genomförande.....	5
Resultat	6
Tolkning.....	9
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen.....	9
Administrativa uppgifter	9

Figur 1. Karta med läget för Västerås och angränsande städer och samhällen.

Figur 2. Karta över Västerås stad med den aktuella undersökningsplatsen markerad med röd prick vid korsningen av Biskopsgatan och Badhusgatan strax intill Svartån. Skala 1:3 000.

Sammanfattning

Uppdraget innebar en arkeologisk antikvarisk kontroll i samband med schaktning för flödesmätare. Det var endast schaktningen vid Biskopsgatan – Badhusgatan som slutligen blev föremål för kontrollen. Ett cirka 5x5 meter stort och 3,4 meter djupt schakt grävdes. Ett flertal äldre ledningar påträffades liksom en äldre, med gatsten belagd gatunivå.

Det konstaterades att schaktet grävdes i ett område som ursprungligen varit strandkant till Svartån. Det kunde även konstateras att området grävts upp och om vid ett flertal tillfällen och att endast sporadiska partier med intakta äldre fyllnadsmassor fanns bevarade.

Bakgrund och kulturmiljö

Arbetet avsåg att schakta för flödesmätare till vattenledningar vid Köpmangatan – Stora Gatan och Biskopsgatan – Badhusgatan. Schaktgroparna för mätarna planerades att bli cirka 2 meter djupa och 3x4 meter stora. Arbetsföretaget genomfördes av Mälarenergi AB, Västerås som också ansvarade för kostnaderna. Arbetet beslutades av Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Sträckan som berördes var gatumark och låg inom fornlämningsområdet för Västerås äldre stadslager. Vid tidigare undersökningar i närområdet har kulturlager och bebyggelse lämningar påträffats.

Syfte och frågeställningar

Den antikvariska kontrollen syftade till att få fram kunskapsunderlag och för att skydda fornlämning från skada och, om fornlämning påträffades, att dokumentera anläggningar och kulturlager. Om mer omfattande anläggningar eller komplexa kulturlager påträffades skulle arbetet avbrytas för samråd med Länsstyrelsen. Om fornlämning påträffades skulle den antikvariska kontrollen besvara följande frågor:

- fornlämningens avgränsning inom schaktet
- bedömning av kulturlager, anläggningar och fynd
– avseende deras karaktär, mängd och bevarandegrad
- preliminär datering
- preliminär tolkning av fornlämningen

Metod och genomförande

Schaktningen var avhängig arbetsföretagets tempo och planering. Den arkeologiska metoden innebar dock att grävningen gjordes skiktvis, stratigrafiskt. Tanken var att, beroende av resultat, varje lager skulle mätas in digitalt. Handverktyg användes för kontroll av lager och påträffade lämningar.

De lämningar som påträffades skulle beskrivas, karaktäriseras och dateras. Deras bevarandegrad, sammansättning och komplexitet skulle också beskrivas.

Dokumentationen genomfördes med digital inmätning (GPS) i det digitala dokumentationssystemet Intrasis. Konkret innebar det att samtliga kontexter skulle mätas in digitalt, det vill säga både konstruktioner och kulturlager. I förekommande fall skulle alternativa dokumentationsmetoder i form av handritning med efterföljande digitalisering tillämpas. All inmätning gjordes i RT90 2,5 gon V som vid rapportarbetet har transformerats till SWEREF 99 TM.

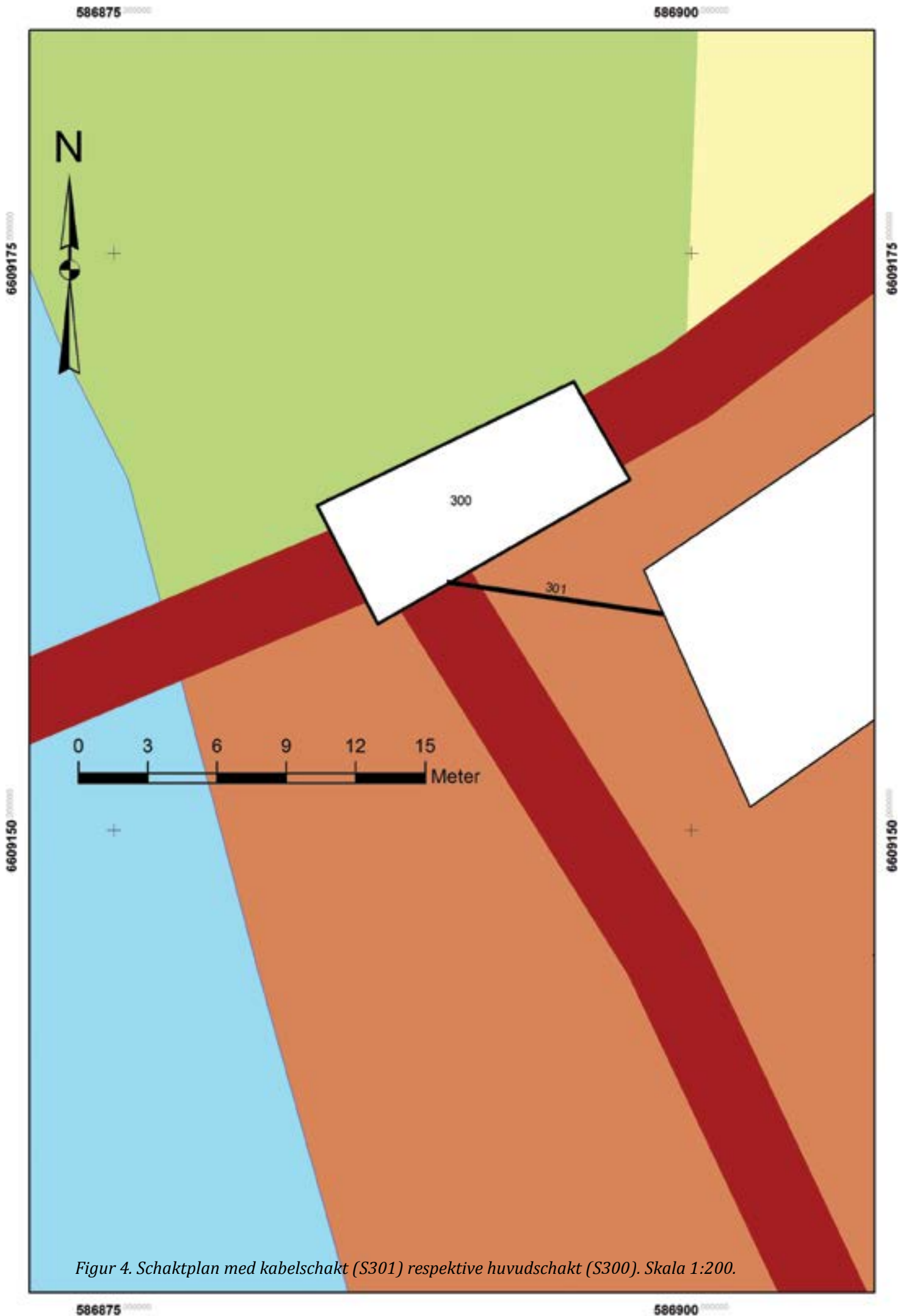
Figur 3. Översikt över schaktområdet i korsningen av Biskopsgatan och Badhusgatan och läget intill Svartån. Foto från väster av Arkeologgruppen AB.

Resultat

Vid den arkeologiska antikvariska övervakningen påträffades mycket litet av antikvariskt intresse. De översta skikten utgjordes i huvudsak av moderna fyllnadsmassor, vilket innebar att det schakt som grävdes för kablar och elskåp inte nådde någon lägre nivå än fyllnadsmassor och bärlager.

Huvudschaktet som ursprungligen var cirka 4x5 meter stort kom av tekniska skäl att utvidgas till omkring 5x9 meter. Det konstaterades att schaktet grävdes i ett område som ursprungligen varit strandkant till Svartån. Det kunde även konstateras att ytan har grävts upp och om vid ett flertal tillfällen och att endast sporadiska partier med intakta äldre fyllnadsmassor fanns. I schaktet fanns flera elledningar

Figur 4. Schaktplan med kabelschakt (S301) respektive huvudschakt (S300). Skala 1:200.

Figur 5. Här ses strax under dagens gatunivå rester efter en äldre gata belagd med smågatsten. Från norr. Foto av Arkeologgruppen AB.

Figur 6. Schaktets läge invid ån och brofästet för bron som leder över Svartån. Från söder. Foto av Arkeologgruppen AB.

och vattenledningar där den djupast belägna ledningen låg 2,6 meter under dagens marknivå. En äldre, med gatsten belagd gatunivå påträffades inte långt under dagens marknivå. Schaktet grävdes till ett djup av 3,4 meter under dagens marknivå som ligger på 8,58 meter.

Mot schaktets botten fanns sten och lera, vilket sannolikt utgör delar av fyllningen och markbearbetningen för den bro som leder över Svartån vid platsen.

Tolkning

Den arkeologiska undersökningen visade att det aktuella området vid flera tillfällen har varit föremål för diverse kabel- och rördragningar, bland annat fanns vatten- och avloppsledningar långt under dagens nivå. Dock fanns vissa partier mot botten med äldre fyllnadsmassor. Dessa har troligen förts till platsen i samband med utfyllnader till och fundamentering av brofästen. De äldre fyllnadslagren har inte kunnat dateras, inga fynd eller stratigrafiska iakttagelser har gjorts som kunnat användas som dateringshjälp.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Schaktningsövervakningen gällde ursprungligen två platser i centrala Västerås, varav en, Stora gatan, efter cirka två års väntan inte längre var aktuell. Syftet med kontrollen var att undvika att äldre lämningar eller konstruktioner skulle påverkas av arbetsföretaget, och om så var fallet skulle dessa dokumenteras, karakteriseras och om möjligt dateras. Inga äldre lämningar påträffades och kontrollen genomfördes enligt den ursprungliga planen. Tidsplan för fältarbetet och likaså rapportarbetet har inte heller avvikit från den uppgjorda planen.

Administrativa uppgifter

Landskap: Västmanland
Län: Västmanlands län
Kommun: Västerås kommun
Socken: Västerås socken socken
Fastighet: Biskopsgatan – Badhusgatan

Arkeologgruppens diarienummer: Ag 2011_01
Länsstyrelsens diarienummer: 431-4884-10 (431-3767-12)
Projektnr: 2011_01
Fornlämningsnr: Västerås 232:1

Projektgrupp:
Helmut Bergold

Personal:
Helmut Bergold

Undersökningstid: 2011-04-23 till 2011-04-24

Exploateringsyta: 45 m²

Undersökt yta: 45 m²

Läge: —

Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

Dokumentationshandlingar som förvaras i ATA, RAÄ, Stockholm:

-

Digitalt arkiv:

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd:

Inga fynd omhändertogs.

